

Flera åklagare i samma ärende

Om förundersökningsledarskap, förstärkt åklagarfunktion och rådgivande panelförfarande

Rättslig vägledning 2022:15
Utvecklingscentrum
Maj 2022

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
2	Förundersökningsledarskapet	5
2.1	Förundersökningsbegreppet	5
2.2	Förundersökningsledarskapet	6
2.2.1	Inledning	6
2.2.2	Det odelbara förundersökningsledarskapet	6
2.2.3	Växlande förundersökningsledarskap	7
2.2.4	Parallella förundersökningar	7
2.2.5	Massgripanden och liknande fall	8
2.2.6	Tydlighet	9
2.3	Ansvar för att föra talan vid domstol	9
3	Förstärkt åklagarfunktion	10
3.1	När kan åklagarfunktionen förstärkas?	10
3.1.1	Inledning	10
3.1.2	Omfattande förundersökningar och mål	11
3.1.3	Personsäkerhetsskäl	11
3.1.4	Arbetsmiljöskäl	12
3.1.5	Utbildningsskäl	12
3.1.6	Specialistkompetens m.m.	12
3.1.7	Massgripanden och liknande fall	13
3.2	Rollen som förstärkande åklagare	13
3.2.1	Förstärkande åklagare under en förundersökning	14
3.2.2	Förstärkande åklagare i ett mål vid domstol	15
3.3	Hur hanteras frågor om förstärkning?	16
3.3.1	Inledning	16
3.3.2	Väckande av frågan och beslut om förstärkning	17
3.3.3	Dokumentation och tydlighet	17
3.3.4	Särskilt om massgripanden och liknande fall	18
4	Ett frivilligt och rådgivande panelförfarande	19
4.1	När kan panelförfarande användas?	19
4.1.1	Inledning	19
4.1.2	Urvalet av ärenden	20
4.2	Hur hanteras frågor om panelförfarande?	21
4.2.1	Förfarandet är frivilligt och rådgivande	21

4.2.2	Väckande av frågan om ett panelförfarande	21
4.2.3	Sammansättningen av panelen	22
4.2.4	Genomförandet av panelförfarandet.....	23
4.2.5	Frågor om dokumentation	23
4.2.6	Spridning av uppgifter om panelförfarandet.....	23

Denna rättsliga vägledning ersätter handboken *Flera åklagare i samma ärende – Förstärkt åklagarfunktion och ett frivilligt och rådgivande panelförfarande* utan några ändringar i sak.

1 Inledning

Att ett ärende handläggs av olika åklagare under skilda stadier under förundersökningen eller under rättegången i domstol är vanligt. Åklagare A kan vara förundersökningsledare, åklagare B kan föra talan vid tingsrätten och åklagare C kan föra talan i hovrätten. Detta sammanhänger med vilka åklagare som är i tjänst och hur arbetet bäst fördelas. En vanlig situation är att en jouråklagare måste fatta beslut om tvångsmedel i en förundersökning som annars leds av en annan åklagare.

I vissa förundersökningar eller mål vid domstol efter väckt åtal kan det däremot vara motiverat att två eller flera åklagare arbetar samtidigt i samma förundersökning eller mål. Detta kallas förstärkt åklagarfunktion. Det kan exempelvis redan från början stå klart att en förundersökningsledare behöver stöd för att kunna säkerställa kvaliteten och effektiviteten i sin förundersökning.

I denna rättsliga vägledning beskrivs hur arbetsmetoden med en förstärkt åklagarfunktion kan användas och metodens närmare innebörd sedd mot bakgrund av förundersökningsledarskapet och ansvaret för att föra talan i mål vid domstol. En grundbult i det här sammanhanget är principen om det odelbara förundersökningsledarskapet. Den principen väcker frågan om vad som egentligen utgör en förundersökning, alltså innebörden av själva förundersökningsbegreppet. De frågorna diskuteras i nästa kapitel.

Vidare beskrivs i denna rättsliga vägledning hur arbetsmetoden för ett frivilligt och rådgivande panelförfarande kan användas.

2 Förundersökningsledarskapet

2.1 Förundersökningsbegreppet

En central fråga för åklagarens uppgift att leda en förundersökning är vad som omfattas av begreppet förundersökning.

Enligt 23 kap. 1 § första stycket rättegångsbalken (RB) ska förundersökning inledas så snart det på grund av angivelse eller av annat skäl finns anledning att anta att *ett brott* som hör under allmänt åtal har förövats. I de därpå följande paragraferna, t.ex. 23 kap. 2 och 3 §§ RB, talas om *brottet*.

Bestämmelserna i RB utgår alltså från att *en* förundersökning ska avse *ett visst brott* (prop. 1994/95:23 s. 81 f.). Ofta hanteras dock många brott i ett och samma ärende och i praktiken talar man i sådana fall om förundersökningen, inte förundersökningarna.

Avgränsningen kompliceras av att det finns ett invecklat samspel mellan vad som är ett brott och vad som är *en gärning* i RB:s mening. Vidare kan en och samma gärning enligt RB innefatta flera brott i straffrättslig mening.

Med hänsyn till frågor om litispendens och rättskraft bör en och samma brottsliga gärning i RB:s mening inte delas upp på två förundersökningar (Fitger m.fl., Rättegångsbalken [5 dec. 2017, Zeteo], kommentaren till 23 kap. 3 §).

Mot denna bakgrund bör förundersökningsbegreppet anses ha följande innebörd. *En* förundersökning kan avse endast *ett* brott och med det avses *en och samma gärning* i den mening som ordet gärning används när frågor om rättskraft o.d. avgörs. Vid eventuella tolkningsvårigheter i det enskilda fallet bör förundersökningsbegreppet ges ett sådant innehåll att risker för rättssäkerheten, vilka normalt är förknippade med en uppdelning på skilda förundersökningar, kan undvikas. I många fall kan det också vara svårt att avgöra vilket eller vilka brott en viss brottslig gärning konstituerar innan utredningen har slutförts.

Detta innebär att när en och samma person misstänks för flera brott blir det fråga om flera förundersökningar.

Omvänt blir det fråga om endast en förundersökning när flera personer misstänks för medverkan till *ett* brott. De olika misstänkta får då inte handläggas i skilda förundersökningar. Om utredningen beträffande en av de misstänkta kan avslutas, kan det dock ske utan hinder av att förundersökningen beträffande de övriga fortsätter. Inte heller hindrar en avslutad förundersökning mot en person att någon annan person senare blir föremål för förundersökning som misstänkt för samma brott.

Om flera brott utreds i ett och samma ärende, handlar det formellt om flera förundersökningar som handläggs i en gemensam ordning.

2.2 Förundersökningsledarskapet

2.2.1 Inledning

En annan viktig fråga för åklagarens uppgift att leda en förundersökning är vilka arbetsuppgifter och vilket ansvar som ligger i förundersökningsledarskapet samt vilka möjligheter det finns för en annan åklagare att besluta eller bistå i en förundersökning.

2.2.2 Det odelbara förundersökningsledarskapet

Enligt 23 kap. 2 § RB har en förundersökning två huvudsakliga syften. Det ena är att slå fast om ett brott har begåtts och vem som i så fall skäligen kan misstänkas för brottet samt att ge underlag för bedömning av frågan om åtal ska väckas. Det andra syftet är att förbereda målet inför en huvudförhandling vid domstol så att bevisningen kan presenteras i ett sammanhang där.

En förundersökning ska enligt 23 kap. 4 § andra stycket RB bedrivas så skyndsamt som omständigheterna medger. Kravet på skyndsamhet är motiverat av att ett eventuellt straffansvar ska följa snarast efter brottet.

På förundersökningsstadiet gäller principen om det odelbara förundersökningsledarskapet. Principen kommer till uttryck i 23 kap. 3 § RB. Där anges att beslut om att inleda en förundersökning ska fattas av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller åklagaren. Vidare följer av 1 a § andra stycket förundersökningskungörelsen (1947:948) att förundersökningsledaren har ansvar för förundersökningen i dess helhet och ska se till att utredningen bedrivs effektivt och att den enskildes rättssäkerhetsintressen tas till vara. Dessutom följer att förundersökningsledaren ska ge dem som biträder honom eller henne behövliga direktiv för arbetet.

Bestämmelserna innebär att endast en åklagare kan vara förundersökningsledare i det som utgör en förundersökning (a. prop. s. 79 ff.). Han eller hon ska ensam fatta alla de beslut som behöver fattas och också själv vidta de andra åtgärder som ankommer på en förundersökningsledare. Förundersökningsledaren ansvarar för sina beslut och sin handläggning i övrigt. Något utrymme för kollegialt beslutsfattande vid ledningen av en förundersökning finns alltså inte. Inte heller kan förundersökningsledarskapet delas upp mellan flera åklagare.

Uppgiften att vara förundersökningsledare är inte reglerad i detalj. Förundersökningar måste kunna bedrivas på olika sätt beroende på brottets beskaffenhet och omständigheterna i övrigt i det enskilda fallet. I uppgiften att vara förundersökningsledare ingår bland annat att

- avgöra inriktningen på förundersökningen,

- besluta om tvångsmedel,
- ge direktiv till den personal som utreder det misstänkta brottet,
- utöva kontroll av att förundersökningen bedrivs på ett sätt som är objektivt och värnar enskildas rättssäkerhetsintressen, och
- se till att förundersökningen bedrivs effektivt.

Förundersökningsledaren kan bistås av en eller flera andra åklagare. En form för detta är att använda förstärkande åklagare, se avsnitt 3. En åklagare som bistår kan inte fatta beslut i förundersökningen eller vidta andra åtgärder som förundersökningsledaren ska utföra. Förundersökningsledaren ansvarar rättsligt för sina beslut och sin övriga handläggning också när han eller hon har biståtts av en annan åklagare i något visst avseende.

Det principiella synsättet att förundersökningsledarskapet utgör en odelbar helhet har goda skäl för sig (jfr t.ex. JO 2006/07 s. 54). En osäkerhet i frågan om vilken av flera åklagare som är förundersökningsledare i en förundersökning kan få negativa effekter för förundersökningsresultatet. Åklagarna kan ha konkurrerande uppfattningar om vad som ska göras i förundersökningen. Det finns också en risk för att åtgärder eller frågor faller mellan stolarna.

2.2.3 Växlande förundersökningsledarskap

Principen om det odelbara förundersökningsledarskapet hindrar inte att ledningen av en förundersökning kan övergå till en annan åklagare i vissa situationer antingen varaktigt eller temporärt. Att förundersökningsledarskapet växlar är vanligt; en förundersökningsledare kan under kortare eller längre tid vara förhindrad att fullgöra sin uppgift, t.ex. under kvälls- och natttid eller vid semesterledighet. För att förundersökningen då ska kunna drivas framåt måste det vara möjligt för en annan åklagare att träda in. Detta behov tillgodoses i dag bland annat genom systemen med jouråklagare och bevakning av åklagartjänster under semesterperioder.

Den åklagare som träder in övertar uppgiften och ansvaret för att leda förundersökningen och är ansvarig för sina beslut. I det fallet det är fråga om en tillfällig flytt av förundersökningsledarskapet övertar åklagaren ledningen av förundersökningen under den tid som den ordinarie förundersökningsledarens förhinder består och kan fatta de beslut som behöver fattas under den tiden, t.ex. tvångsmedelsbeslut.

2.2.4 Parallella förundersökningar

När det är fråga om flera misstänkta brott ska det bedrivas två eller flera förundersökningar. Om brotten har ett samband, kan förundersökningarna bedrivas parallellt med hänsyn till detta samband. Då kan antingen en och samma åklagare vara förundersökningsledare i samtliga förundersökningar eller förundersökningarna fördelas på olika åklagare. Det senare kan vara

lämpligt t.ex. om utredningen sedd i sin helhet kan väntas kräva ett stort arbete och många beslut.

Varje åklagare leder sin förundersökning självständigt och ansvarar för tvångsmedelsbeslut, direktiv, effektivitet m.m. i den förundersökningen. Åklagarna kan komma överens om att en av dem ska ha en samordnande roll. En sådan roll medför dock inte ett särskilt rättsligt ansvar för den samordnande åklagaren och påverkar inte de andra åklagarnas självständighet och ansvar.

I parallella förundersökningar kan förundersökningsledarskapet växla eller andra åklagare bistå den som är förundersökningsledare på samma sätt som i en förundersökning som bedrivs för sig.

2.2.5 Massgripanden och liknande fall

En speciell situation är när flera åklagare kan behövas för att fatta beslut vid befarade massgripanden, dvs. gripanden av ett stort antal personer i samband med en viss händelse, och i vissa liknande fall, såsom i samband med planerade tillslag.

Om det i en sådan situation går att urskilja olika brott, blir det fråga om flera förundersökningar. Då kan olika åklagare fatta beslut om tvångsmedel inom ramen för sina egna förundersökningar helt i enlighet med principen om det odelbara förundersökningsledarskapet.

Om det däremot är fråga om endast en förundersökning, har det sedan länge varit etablerad praxis att andra åklagare kan träda in vid sidan av en ursprungligen utsedd förundersökningsledare och agera som självständiga förundersökningsledare. Det innebär visserligen ett avsteg från principen om det odelbara förundersökningsledarskapet men ordningen har ansetts motiverad av främst rättssäkerhetsskäl (jfr bl.a. SOU 2011:45 s. 182 ff.). I dessa situationer är det alltså inte fråga om ett tillfälligt förhinder för den ordinarie förundersökningsledaren.

Regeringen har i propositionen Förstärkt rättssäkerhet och effektivitet i förundersökningsförfarandet gjort bedömningen att det för dessa situationer inte bör införas en reglering om att två eller flera åklagare ska kunna dela på ledningen av en förundersökning. Enligt regeringen saknas det tillräckliga skäl för att frånga principen om det odelbara förundersökningsledarskapet (prop. 2015/16:68 s. 36 ff.).

Trots detta får den tidigare praxisen fortfarande anses godtagbar. Detta av följande skäl. I dessa fall handlar det om att under en begränsad tid, och ofta i ett inledande skede av en utredning, fatta ett stort antal beslut om frihetsberövanden eller andra tvångsmedel. Lagstiftningen ställer långtgående krav på en skyndsam handläggning när det gäller frågor om frihetsberövanden. Dessutom ställs krav på en noggrann dokumentation i alla tvångsmedelsfrågor. Om en ensam åklagare skulle fatta samtliga beslut i en situation med massgripanden eller i ett liknande fall, finns det en risk för att kraven på

skyndsamhet och dokumentation inte skulle kunna iakttas fullt ut. Exempelvis skulle frihetsberövandena bli längre om en enda åklagare ska ta ställning till varje frihetsberövande efter föredragning av polisen än om flera åklagare kan besluta i dessa frågor. Att flera åklagare kan fatta beslut i dylika situationer är alltså motiverat av rättssäkerhetsskäl och praktiska skäl. Till detta kommer att det i dessa situationer inte alltid är möjligt att på förhand med säkerhet avgöra om det är eller blir fråga om en eller flera förundersökningar.

2.2.6 Tydlighet

Gemensamt för alla fall där flera åklagare arbetar i vad som utgör en och samma förundersökning är att det måste stå klart vem som är förundersökningsledare.

Vidare måste kommunikationen med polisen vara tydlig så att polisen vet vilken åklagare som är förundersökningsledare och som ska kontaktas vid behov av t.ex. beslut eller direktiv.

2.3 Ansvaret för att föra talan vid domstol

När talan förs vid domstol efter det att åtal har väckts gäller att endast en åklagare kan vara ansvarig för att företa sådana processhandlingar som är bindande för åklagarsidan, t.ex. lägga ned åtalet (se bland annat Gunnel Lindberg, Förvaltningsrättslig Tidskrift, FT 2000, s. 37). När den åklagare som är ansvarig för att föra talan har tillfälligt förhinder kan vid behov en annan åklagare temporärt ta över ansvaret, t.ex. en dagjouråklagare när en sådan processhandling måste vidtas före huvudförhandlingen. En eller flera andra åklagare kan också bistå den ansvariga åklagaren vid utförandet av talan, se avsnitt 3.

Det måste vara tydligt vilken åklagare som är ansvarig för målet, även för domstolen och andra parter i målet än åklagaren.

3 Förstärkt åklagarfunktion

3.1 När kan åklagarfunktionen förstärkas?

Åklagarfunktionen kan förstärkas bland annat

- när en förundersökning eller ett mål är omfattande,
- när det är motiverat av personsäkerhets-, arbetsmiljö- eller utbildnings-skäl,
- när en förundersökning eller ett mål vid en ensam behörig åklagar-kammare omfattar även delar som en annan kammare har behörighet för eller när en förundersökning eller ett mål behöver tillföras specialist-kompetens från en annan kammare, eller
- vid massgripanden och i liknande fall.

Inget hindrar att åklagarfunktionen förstärks i ett ärende där även ett panel-förfarande används.

Att en kammarchef eller vice kammarchef själv är förundersökningsledare eller ansvarig för att föra talan i ett mål vid domstol hindrar inte heller en förstärkning.

3.1.1 Inledning

Ibland kan det med hänsyn till beskaffenheten hos en förundersökning eller ett mål vid domstol efter väckt åtal eller av andra skäl krävas eller vara lämpligt att åklagarfunktionen förstärks genom att två eller flera åklagare arbetar med förundersökningen eller målet.

Nedan beskrivs ett antal situationer i vilka åklagarfunktionen vid Åklagar-myndigheten kan förstärkas. Situationerna kan överlappa varandra. Beskriv-ningen är inte uttömmande. Det kan alltså finnas andra situationer där det är motiverat med en förstärkning.

Även flera förundersökningar som bedrivs parallellt kan förstärkas oavsett om samtliga dessa leds av en åklagare eller om de leds av olika åklagare. När parallella förundersökningar leds av skilda åklagare är det naturligt att de förstärker i varandras förundersökningar.

Inget hindrar att åklagarfunktion förstärks i ett ärende där även ett panel-förfarande används.

Att en kammarchef eller vice kammarchef själv är förundersökningsledare eller ansvarig för att föra talan i ett mål vid domstol hindrar inte heller en förstärkning.

Av Åklagarmyndighetens arbetsordning följer att det som sägs om en kammare även gäller en riksenhet.

3.1.2 Omfattande förundersökningar och mål

Förundersökningar och mål kan vara omfattande på grund av att materialet är så stort och komplext att det är svårt för en ensam åklagare att behärska allt. Detsamma kan gälla när det finns ett stort antal misstänkta. I sådana fall kan åklagarfunktionen förstärkas.

En förstärkt åklagarfunktion innebär kvalitets- och effektivitetsvinster genom att de samarbetande åklagarna kan dela upp utredningsmaterialet eller olika juridiska frågor mellan sig och diskutera materialet och frågorna med varandra. Risker för att uppgifter missas minimeras.

Vidare blir tidsåtgången normalt mindre när flera åklagare är insatta i och arbetar i förundersökningen. Det kan minska risken för mycket långa häktningstider och långvarigt användande av restriktioner. Genom att utredarna snabbt kan få kontakt med en insatt åklagare när förundersökningsledaren har tillfälligt förhinder effektiviseras arbetet och minskar behovet av att kontakta jouråklagare. Utsättning och handläggning av omhäkningsförhandlingar underlättas också.

En åklagarförstärkning under en långvarig förundersökning eller huvudförhandling i domstol minskar även sårbarheten i arbetet. Det kan undvikas att en förhandling som pågått under lång tid måste ställas in därför att åklagaren får förhinder exempelvis på grund av sjukdom. Det förekommer också ofta att det under en längre förhandling framställs yrkanden och görs invändningar från försvarets sida och att det behövs fortsatta förundersökningsåtgärder. Detta kan vara svårt att fullt ut hantera för den åklagare som för talan vid domstolen. En förstärkande åklagare kan då bistå med detta samtidigt som förhandlingen kan fortsätta.

3.1.3 Personssäkerhetsskäl

Åklagaren fattar många olika beslut som kan uppfattas som negativa för den som berörs, t.ex. tvångsmedelsbeslut och åtalsbeslut, och är också part i målet vid domstol. Åklagaren är som individ en exponerad person och riskerar därför att utsättas för otillåten påverkan.

När flera åklagare arbetar i en förundersökning eller ett mål minskar risken för att misstänkta och tilltalade eller kretsen närmast dem ägnar ett överdrivet intresse åt åklagaren som person. Detta gäller särskilt i utredningar där det redan har förekommit hot, trakasserier eller annan otillbörlig påverkan men också i utredningar där det tidigt finns anledning att befara sådana påtryckningar. Åklagarfunktionen kan förstärkas i sådana situationer. En förstärkning är främst av vikt för den enskilda åklagarens säkerhet men är även av betydelse för att signalera att åklagarväsendet står starkt med många med-

arbetare och att det inte är meningsfullt att försöka påverka enskilda åklagare.

3.1.4 Arbetsmiljöska

Vissa förundersökningar och mål kan innebära långa perioder med en kontinuerligt hög arbetsbelastning. Vid långvariga huvudförhandlingar i domstol kan all tid mellan förhandlingsdagarna fyllas av åtgärder som måste vidtas för att förbereda den fortsatta förhandlingen och hantera frågor som uppkommit i målet. Sådana arbetsmiljöska kan motivera att åklagarfunktionen förstärks.

En förstärkning av åklagarfunktionen kan också vara lämplig när en förundersökning eller ett mål på grund av stort intresse från media innebär en påtagligt ökad arbetsbelastning för och ett tryck på åklagaren i form av media-kontakter, pressmeddelanden m.m. Åklagare bör så långt möjligt lämna information till media och informationsfrågorna måste hanteras med omsorg så att det görs riktiga avvägningar i fråga om vad som kan och bör lämnas ut. Att en och samma åklagare tar hand om alla mediakontakter ökar förutsättningarna för att informationen blir genomtänkt och enhetlig samtidigt som det ger övriga åklagare möjlighet att arbeta koncentrerat med förundersökningen eller målet. Detta får dock vägas mot den nackdel som det kan innebära med hänsyn till personsäkerheten att samma åklagare framträder varje gång utredningen omtalas i media.

3.1.5 Utbildningsska

Det är utvecklande för en mindre erfaren åklagare att samarbeta med en erfaren kollega och inifrån få följa och delta i arbetet med en större eller svårare förundersökning eller huvudförhandling i domstol. Kunskap om handläggning av sådana utredningar kan knappast spridas på ett mer effektivt sätt. Den mindre erfarna åklagaren kan samtidigt avlasta kollegan genom att i olika avseenden bistå denne i förundersökningen eller vid utförandet av talan under huvudförhandlingen. En åklagarförstärkning kan vara motiverad av dessa ska.

3.1.6 Specialistkompetens m.m.

I en förundersökning eller ett mål som handläggs vid en ensam behörig åklagarkammare kan det ibland vara så att utredningen omfattar även delar som en annan kammare i och för sig har behörighet för. Vidare kan det ibland finnas behov av att tillföra en förundersökning eller ett mål specialistkompetens från en annan kammare. Det kan gälla exempelvis vid komplicerade miljöbrott eller korruptionsbrott. I dessa fall kan det vara lämpligt att åklagarfunktionen förstärks med åklagare från en annan kammare.

3.1.7 Massgripanden och liknande fall

En speciell situation är när många tvångsmedelsbeslut måste fattas inom kort tid med anledning av en viss händelse. Så kan vara fallet efter massgripanden i samband med upplopp, demonstrationer eller liknande. Det kan då behövas flera åklagare för att alla tvångsmedelsbeslut ska kunna fattas och dokumenteras utan att frihetsberövandena blir längre än vad som är nödvändigt. Även i samband med tillslag mot flera misstänkta med många tvångsmedelsbeslut om husrannsakan och annat kan det vara orimligt att en ensam åklagare ska fatta beslut i alla frågor som kan uppkomma och kräva skyndsamma åtgärder.

I dessa situationer kan en förstärkning av åklagarfunktionen vara motiverad. En förstärkning kan ske även om det kan vara svårt att på förhand avgöra om det blir fråga om en förundersökning eller flera förundersökningar.

Vid en förutsedd eller inträffad extrem arbetsbelastning kan i stället för att förstärka åklagarfunktionen ytterligare åklagare kallas in för jourtjänstgöring enligt bestämmelserna i Åklagarmyndighetens allmänna råd (ÅFS 2011:9) om fullgörande av jour och beredskap.

3.2 Rollen som förstärkande åklagare

En förstärkande åklagare i en förundersökning kan t.ex.

- fungera som ett bollplank för förundersökningsledaren,
- bereda olika frågor som förundersökningsledaren ska besluta om,
- göra rättsutredningar,
- biträda i arbete med att göra en ekonomisk utredning avseende frågor om utbyte av brott,
- överväga vilket material som bör tas med i förundersökningsprotokollet och gå igenom sidomaterialet,
- planera hur en sakframställning inför domstol bör läggas upp, eller
- svara för kontakter med media.

En förstärkande åklagare kan också överta ledningen av förundersökningen när den ordinarie förundersökningsledaren har tillfälligt förhinder att utöva denna.

En förstärkande åklagare i ett mål vid domstol efter väckt åtal kan t.ex.

- göra sakframställningen eller en del av denna,
- förbereda och leda förhör eller – när förhör leds av någon annan – anteckna vad som sägs och överväga behovet av kompletterande frågor,
- överväga frågor som uppkommer under rättegången, eller

- förbereda eller bevaka kompletterande utredningsåtgärder under rättegången.

En åklagare som förstärker i ett mål vid domstol kan också överta ansvaret för att företa bindande processhandlingar när den åklagare som annars är ansvarig för målet har tillfälligt förhinder.

3.2.1 Förstärkande åklagare under en förundersökning

Att flera åklagare arbetar tillsammans i en förundersökning är möjligt utan hinder av principen om det odelbara förundersökningsledarskapet. Detta gäller under förutsättning att en av åklagarna är förundersökningsledare. Övriga åklagare kallas förstärkande åklagare och arbetar under ledning av förundersökningsledaren. Förundersökningsledaren och en förstärkande åklagare kan inte tillsammans fatta ett beslut eller samtidigt fatta skilda beslut, t.ex. om tvångsmedel, i förundersökningen.

En förstärkande åklagare kan däremot temporärt överta ledningen av förundersökningen när den ordinarie förundersökningsledaren har tillfälligt förhinder att utöva denna.

Sådant förhinder kan föreligga när den ordinarie förundersökningsledaren inte är i tjänst eller när han eller hon är i tjänst men medverkar i förhör eller förhandling i en annan förundersökning eller ett annat mål. Förhinder kan också föreligga när den ordinarie förundersökningsledaren annars är upptagen eller inte går att komma i kontakt med omedelbart eller denne inte har praktisk möjlighet att ta ställning i en fråga som kräver ett skyndsamt ställningstagande.

Vid ett sådant förhinder får den förstärkande åklagaren besluta i samtliga frågor som ligger i förundersökningsledarrollen och som uppkommer i förundersökningen och kräver hantering under den tid som hindret består. Frågorna bör normalt hanteras av den förstärkande åklagaren och inte av någon annan åklagare, t.ex. en dagjouråklagare. Den förstärkande åklagaren ansvarar för sina beslut och sin handläggning i övrigt under den tid som han eller hon varit förundersökningsledare.

I övrigt kan en förstärkande åklagare bistå förundersökningsledaren på flera olika sätt. Vad en förstärkande åklagare ska bistå med kan se olika ut och får avgöras i det enskilda fallet av förundersökningsledaren beroende på förundersökningens karaktär och med beaktande av vad som är lämpligast med hänsyn till de åklagare som samarbetar.

Den förstärkande åklagaren kan t.ex.

- fungera som ett bollplank för förundersökningsledaren i de frågor som denne ska hantera,
- bereda olika frågor som förundersökningsledaren ska besluta om, t.ex. hur beslag bör hanteras,

- vidarebefordra direktiv från förundersökningsledaren till polisen,
- göra rättsutredningar,
- biträda i arbete med att göra en ekonomisk utredning avseende frågor om utbyte av brott,
- överväga vilket material som bör tas med i förundersökningsprotokollet och gå igenom sidomaterialet,
- planera hur en sakframställning inför domstol bör läggas upp, exempelvis med användning av någon form av presentationsteknik, eller
- svara för kontakter med media.

3.2.2 Förstärkande åklagare i ett mål vid domstol

Åklagarfunktionen kan även vara förstärkt i ett mål vid domstol efter väckt åtal. Hur en förstärkande åklagare ska bistå i ett mål får avgöras i det enskilda fallet utifrån målets karaktär och vad som är lämpligast med hänsyn till de åklagare som samarbetar.

Vid en huvudförhandling kan det vara möjligt att dela upp arbetet utifrån olika åtalspunkter eller olika delmoment av de åtalade brotten. Uppdelningen kan göras så att inte samma åklagare är huvudaktör en hel dag. Någon av åklagarna kan vara på kammaren och där hantera frågor som avser målet samtidigt som huvudförhandlingen pågår.

Den förstärkande åklagaren kan t.ex.

- göra sakframställningen eller en del av denna,
- förbereda och leda förhör eller – när förhör leds av någon annan – anteckna vad som sägs och överväga behovet av kompletterande frågor,
- överväga frågor som uppkommer under rättegången, exempelvis överväga hur invändningar från försvarets sida bör bemötas, eller
- förbereda eller bevaka kompletterande utredningsåtgärder under rättegången.

En åklagare som förstärker i ett mål vid domstol kan också överta ansvaret för att företa bindande processhandlingar när den åklagare som annars är ansvarig för målet har tillfälligt förhinder. Exempelvis kan den förstärkande åklagaren under en huvudförhandlingsdag där den annars ansvariga åklagaren inte är närvarande lägga ned eller utvidga åtalet eller återkalla ett yrkande om särskild rättsverkan.

3.3 Hur hanteras frågor om förstärkning?

- I första hand är det förundersökningsledaren själv som kan väcka frågan om det kan finnas behov av att förstärka åklagarfunktionen i en förundersökning som han eller hon ansvarar för. Detsamma gäller i fråga om ett mål vid domstol efter väckt åtal och den åklagare som är ansvarig för att föra talan i målet. Frågan väcks hos kammarchefen.
- Även kammarchefen kan väcka frågan om förstärkning hos den handläggande åklagaren.
- Åklagaren och chefen samråder i frågan om åklagarfunktionen bör förstärkas och hur det i så fall bör ske. Efter samrådet beslutar kammarchefen om åklagarfunktionen ska förstärkas eller inte.
- Om kammarchefen beslutar om förstärkning, bestämmer han eller hon samtidigt vilken eller vilka åklagare som ska vara förstärkande åklagare och under vilken tid som förstärkningen ska gälla.
- Om flera förstärkande åklagare utses, bestämmer kammarchefen vem av dem som ska överta ledningen av förundersökningen när den ordinarie förundersökningsledaren har tillfälligt förhinder att utöva denna.
- Kammarchefen ansvarar för att en förstärkning, så snart som möjligt, dokumenteras, t.ex. genom att den förstärkande åklagaren eller de förstärkande åklagarna anges som extra handläggare i ärendet i Cåbra. När flera förstärkande åklagare har utsetts kan det dokumenteras vem som ska överta förundersökningsledarskapet när den ordinarie förundersökningsledaren har tillfälligt förhinder.
- När en förstärkning sker i en situation med befarade massgripanden eller liknande (jfr avsnitt 3.1.7) kan förundersökningsledaren vid behov samråda med de förstärkande åklagarna. Om förundersökningsledaren har gjort det, kan han eller hon dokumentera i ärendet att samråd har skett. Innehållet i samrådet bör dock inte dokumenteras.

3.3.1 Inledning

Nedan beskrivs i avsnitt 3.3.2 och 3.3.3 hur en fråga om förstärkning av åklagarfunktionen kan väckas, hur beslut om förstärkning fattas och hur förstärkningen dokumenteras när en sådan situation som beskrivs i avsnitt 3.1 föreligger hos Åklagarmyndigheten. Vissa särskilda frågor som gäller förstärkning vid befarade massgripanden och i liknande fall (jfr avsnitt 3.1.7) behandlas i avsnitt 3.3.4. Av myndighetens arbetsordning följer att det som sägs om kammarchefen även gäller chefen för en riksenhet.

Av Åklagarmyndighetens arbetsordning följer att vice kammarchefen i egenskap av ställföreträdare för eller efter delegation från kammarchefen kan fullgöra de uppgifter för kammarchefen som beskrivs nedan.

3.3.2 Väckande av frågan och beslut om förstärkning

I första hand är det förundersökningsledaren själv som kan väcka frågan om det kan finnas behov av att förstärka åklagarfunktionen i en förundersökning som han eller hon ansvarar för. Detsamma gäller i fråga om ett mål vid domstol efter väckt åtal och den åklagare som är ansvarig för att föra talan i målet, dvs. sessionsåklagaren. Frågan väcks hos kammarchefen.

Även kammarchefen kan väcka frågan om förstärkning hos den handläggande åklagaren. Kammarchefen bör skapa förutsättningar för att han eller hon ska kunna få tillräcklig kunskap om eventuella behov av åklagarförstärkning på kammaren och vara uppmärksam på om det kan finnas ett sådant behov i ett enskilt fall.

När frågan om förstärkning har väckts samråder åklagaren och chefen i frågan om åklagarfunktionen bör förstärkas och hur det i så fall bör ske. Efter samrådet beslutar kammarchefen om åklagarfunktionen ska förstärkas eller inte.

Om kammarchefen beslutar om förstärkning, bestämmer han eller hon samtidigt vilken eller vilka åklagare som ska vara förstärkande åklagare och under vilken tid som förstärkningen ska gälla.

Om flera förstärkande åklagare utses, bestämmer kammarchefen vem av dem som ska överta ledningen av förundersökningen när den ordinarie förundersökningsledaren har tillfälligt förhinder att utöva denna. Den förstärkande åklagaren övertar förundersökningsledarskapet i en sådan situation. Annars bistår en förstärkande åklagare i förundersökningen i enlighet med vad förundersökningsledaren bestämmer. Motsvarande gäller ett mål vid domstol efter väckt åtal.

I de frågor som angetts ovan kan kammarchefen fatta beslut som går emot förundersökningsledarens eller sessionsåklagarens uppfattning.

Om en kammarchef är förundersökningsledare eller ansvarig för att föra talan i ett mål vid domstol, gäller det som sagts om förundersökningsledare eller sessionsåklagare och kammarchef för kammarchefen respektive hans eller hennes chef.

Om det uppstår behov av att förstärka åklagarfunktionen över kammargränser, framgår det av Åklagarmyndighetens arbetsordning vem som kan besluta i förstärkningsfrågan när berörda chefer efter samråd är oense om vem av dem som ska besluta i frågan.

3.3.3 Dokumentation och tydlighet

Kammarchefen ansvarar för att en förstärkning, så snart som möjligt, dokumenteras. Dokumentationskravet är uppfyllt om den förstärkande åklagaren eller de förstärkande åklagarna anges som extra handläggare i ärendet i Cåbra. När flera förstärkande åklagare har utsetts kan det dokumenteras vem som ska överta förundersökningsledarskapet när den ordinarie förundersökningsledaren har tillfälligt förhinder.

Någon annan dokumentation behöver inte ske. Exempelvis behöver en fråga om att förstärkning av åklagarfunktionen har väckts eller att ett beslut att inte förstärka funktionen inte dokumenteras.

Det måste vid varje givet tillfälle stå klart vem som är förundersökningsledare. Kommunikationen med polisen måste vara tydlig så att polisen alltid vet vilken åklagare som är förundersökningsledare och som ska kontaktas vid behov av t.ex. beslut eller direktiv.

I ett mål vid domstol efter väckt åtal måste det vara tydligt för domstolen och andra parter än åklagaren vilken åklagare som är ansvarig för att föra talan.

3.3.4 Särskilt om massgripanden och liknande fall

Beskrivningarna ovan om hur frågor om förstärkning hanteras avser också förstärkning vid befarade massgripanden och i liknande fall vid Åklagarmyndigheten, se avsnitt 3.1.7. Dock gäller inte det som anges i avsnitt 3.3.2 om att kammarchefen bestämmer vem som ska överta ledningen av förundersökningen när den ordinarie förundersökningsledaren har tillfälligt förhinder att utöva denna. De åklagare som i en situation med massgripanden eller liknande utses vid sidan av den ursprungligen utsedda förundersökningsledaren utövar också förundersökningsledarskap. De kallas ändå för förstärkande åklagare.

När en förstärkning sker i en situation med massgripanden eller liknande kan det vara av värde att den ursprungligen utsedda förundersökningsledaren samråder med de förstärkande åklagarna för att tvångsmedelsanvändningen så långt möjligt ska ske enhetligt så att till synes likartade fall inte leder till olika resultat. Om det behövs, kan därför förundersökningsledaren samråda med de andra åklagarna om vilka tvångsmedelsbeslut och andra förundersökningsåtgärder som han eller hon typiskt sett anser kan bli aktuella. Varje åklagare fattar dock sina beslut självständigt och omständigheterna bakom varje beslut kan variera.

Om förundersökningsledaren har samrått med de förstärkande åklagarna, kan han eller hon dokumentera i ärendet att samråd har skett. Innehållet i samrådet bör dock inte dokumenteras.

4 Ett frivilligt och rådgivande panelförfarande

4.1 När kan panelförfarande användas?

- Panelförfarandet kan användas i ärenden som innehåller särskilt svårbedömda rätts- eller bevisfrågor och i övrigt i ärenden där det är lämpligt.
- Panelförfarandet kan användas inför beslut i förundersökningsfrågan, under pågående förundersökning eller inför beslut i åtalsfrågan. Förfarandet kan också användas inför beslut i frågan om överklagande av ett tingsrättsavgörande, antingen en dom eller ett beslut.

4.1.1 Inledning

Under en förundersökning kan det uppkomma särskilt svårbedömda rätts- eller bevisfrågor. Svåra avvägningar kan även förekomma inför beslut i en åtalsfråga eller vid bedömningen av om en tingsrättsdom ska överklagas. Ett panelförfarande innebär att en förundersökningsledare i dylika situationer får möjlighet att inhämta synpunkter från en rådgivande panel bestående av i första hand erfarna kollegor innan han eller hon fattar beslut i den aktuella frågan.

Eftersom det vid genomförandet av ett panelförfarande avsätts en tid och plats för en muntlig genomgång av ärendet och den aktuella frågan för samtliga paneldeltagare samtidigt, kan diskussionen om den aktuella rätts- eller bevisfrågan ske under mer strukturerade och ostörda förhållanden än vid en formlös diskussion med en kollega eller chef. Dessutom är tanken att paneldeltagarna inför ett panelförfarande bör få del av ett skriftligt underlag till diskussionen, vilket innebär att paneldeltagarna av naturliga skäl lär vara mer insatta i den aktuella förundersökningen eller det aktuella målet och frågeställningen vid panelförfarandet än vid en formlös diskussion. Att en panel består av ett antal deltagare innebär också att det kan bli en mer allsidig belysning av den aktuella frågeställningen då de enskilda paneldeltagarna kan ha olika erfarenheter att delge.

Bedömningen är således att ett panelförfarande i ärenden som innehåller särskilt svårbedömda rätts- eller bevisfrågor och i övrigt i ärenden där det är lämpligt kan användas för att ge handläggande åklagare ett kvalificerat och grundligt rättsligt stöd vid bedömningen. Panelförfarandet har under den försöksverksamhet som pågått från sommaren 2016 till årsskiftet 2017/18 bedömts medföra en ökad eller säkerställd kvalitet i åklagarnas beslutsfattande och också i regel förbättrat effektiviteten i handläggningen i de

ärenden som varit föremål för panelförfarande. Panelförfarandet har också bedömts få positiva effekter för arbetsmiljön på så sätt att den handläggande åklagaren kunnat känna sig stärkt i sin uppfattning och tryggare i sin fortsatta handläggning av ärendet eller allmänt i sin åklagarroll.

4.1.2 Urvalet av ärenden

Ett panelförfarande kan användas i ärenden som innehåller särskilt svårbedömda rätts- eller bevisfrågor och i övrigt i ärenden där det är lämpligt. Förfarandet kan användas inför beslut i förundersökningsfrågan, under pågående förundersökning eller inför beslut i åtalsfrågan. Förfarandet kan också användas inför beslut i frågan om överklagande av ett tingsrättsavgörande, antingen en dom eller ett beslut.

Panelförfarandet bör endast användas i vissa speciella fall. I dessa fall är det oftast så att den aktuella svårbedömda frågan inte tidigare har prövats av domstol eller att utgången i målet annars är behäftad med viss ovisshet därför att den centrala bevisningen inte utan fog kan komma att ifrågasättas under processen. Det kan också vara så att utredningen huvudsakligen består av uppgifter från en misstänkt eller tilltalad som inte själv kan eller vill verka för sitt försvar. Vidare handlar det i dessa fall ofta om allvarlig brottslighet.

Inget hindrar att ett panelförfarande används i ett ärende där åklagarfunktionen är förstärkt eller där ärendet hanteras inom ramen för modellen för stora och komplicerade ärenden.

I de fall där ett panelförfarande har använts tidigare i ärendet, t.ex. inför ett åtalsbeslut, får det avgöras i det enskilda fallet om ett sådant förfarande behövs även senare, t.ex. i frågan om överklagande.

Att en kammarchef eller vice kammarchef själv är handläggande åklagare för en förundersökning eller ett mål hindrar inte att ett panelförfarande genomförs i fråga om förundersökningen eller målet.

Eftersom ett panelförfarande i första hand är avsett att vara ett stöd för den handläggande åklagaren, är det mindre lämpligt att det används i utbildnings-syfte. Om det föreligger utbildningsskäl, är därför åklagarförstärkning att föredra framför ett panelförfarande.

4.2 Hur hanteras frågor om panelförfarande?

- Panelförfarandet bygger på frivillighet från den handläggande åklagaren och paneldeltagarnas sida.
- Panelförfarandet är endast rådgivande.
- I första hand kan den handläggande åklagaren själv väcka frågan om ett panelförfarande och bedöma bland annat hur många och vilka paneldeltagarna bör vara och hur förfarandet bör genomföras. Även kammarchefen kan föreslå den handläggande åklagaren att ett panelförfarande kan användas, vem som ska vara paneldeltagare etc. Det krävs att åklagaren samtycker till detta.
- Det bör inte dokumenteras att frågan om ett panelförfarande har väckts i ett visst ärende, att det har beslutats om att genomföra eller inte genomföra ett sådant förfarande osv. Inte heller bör sådana uppgifter spridas utanför den krets som deltagit i förfarandet, om inte den handläggande åklagaren anser att det är lämpligt. Uppgifter om hur diskussionen har gått bör aldrig spridas.

4.2.1 Förfarandet är frivilligt och rådgivande

Panelförfarandet bygger på frivillighet från den handläggande åklagarens och paneldeltagarnas sida.

Panelförfarandet är rådgivande. Den handläggande åklagaren kan inhämta synpunkter och råd från panelen i den fråga som är aktuell för panelbehandlingen innan han eller hon fattar sitt beslut i frågan.

Att förfarandet är rådgivande betyder att det inte påverkar den handläggande åklagarens ansvar för att självständigt fatta beslut i och i övrigt handlägga ärendet. Panelens synpunkter är inte bestämmande. Den åklagare som är förundersökningsledare i ett ärende som behandlas i en panel beslutar fortfarande självständigt i frågan om åtal och andra frågor under förundersökningen och är ensam ansvarig för sina beslut. På samma sätt beslutar den åklagare som är ansvarig för ett mål självständigt och på eget ansvar om en dom ska överklagas eller inte efter det att den frågan har behandlats i en panel. Något rättsligt ansvar för den handläggande åklagaren på den grunden att han eller hon inte har följt panelens råd kan inte inträda. Inte heller har paneldeltagarna något rättsligt ansvar för sina råd.

4.2.2 Väckande av frågan om ett panelförfarande

I första hand bör den handläggande åklagaren själv väcka frågan om ett panelförfarande och bedöma om detta ska avse inledande av förundersökning, pågående förundersökning, åtalsfrågan eller överklagandefrågan, hur många och vilka paneldeltagarna ska vara, hur förfarandet ska genomföras

m.m. Även kammarchefen kan föreslå den handläggande åklagaren att ett panelförfarande kan användas, i vilken form, vem som kan vara paneldeltagare etc. Det krävs i dessa fall att åklagaren samtycker till ett panelförfarande. Med beaktande av åklagarens självständighet får samråd mellan åklagaren och kammarchefen ske i dessa frågor.

Förutsatt att åklagaren har föreslagit eller samtyckt till ett panelförfarande är det kammarchefen som avgör om ett sådant ska äga rum eller inte. Det är också kammarchefen som utser de tilltänkta paneldeltagarna. Huruvida de tilltänkta frivilliga paneldeltagarna har möjlighet att delta bestäms av respektive berörd chef.

Av Åklagarmyndighetens arbetsordning följer att vice kammarchefen i egen- skap av ställföreträdare för eller efter delegation från kammarchefen kan full- göra de uppgifter för kammarchefen som beskrivits ovan.

4.2.3 Sammansättningen av panelen

Det är viktigt att förfarandet är flexibelt i fråga om antalet paneldeltagare och vilka dessa ska vara. En panel kan bestå av två eller flera åklagare från den handläggande åklagarens egen kammare eller från en annan eller andra kammare. Också någon annan kunnig och lämplig person än en åklagare kan ingå i panelen förutsatt att det inte möter något hinder av sekretesskäl eller andra skäl. Antalet paneldeltagare och vilka dessa ska vara får avgöras med hänsyn till vad som är lämpligt i det enskilda fallet. Det bör normalt inte förekomma, men inte vara helt uteslutet, att den handläggande åklagarens kammarchef eller någon annan person i arbetsledande ställning för åklagaren ingår i panelen. Frågan om en chefsperson bör delta i en panel som panel- deltagare eller inte, får avgöras i det enskilda fallet med beaktande av åklagarens självständighet.

Till panelen kan exempelvis väljas personer med särskilda kunskaper eller erfarenheter som bedöms vara till nytta i det fall som ska behandlas i panelen.

I de fall ett panelförfarande har ägt rum tidigare i det enskilda ärendet bör panelen vara densamma som den var i det tidigare skedet. Sammansättningen kan dock vara en annan t.ex. när det är önskvärt med annan sakkunskap än vad som varit representerad vid det första tillfället eller när en av de tidigare paneldeltagarna saknar möjlighet att medverka på nytt.

En paneldeltagare bör inte ha någon mer detaljerad kännedom om ärendet före panelförfarandet men en viss förhandskunskap bör inte diskvalificera honom eller henne som deltagare. Att en paneldeltagare inför panel- behandlingen bör kunna ges kunskap om det som ska avhandlas där är en annan sak.

I de fall åklagarfunktionen är förstärkt kan den förstärkande åklagaren delta i panelförfarandet utan hinder av sin kännedom om ärendet. Han eller hon är

då inte paneldeltagare utan bistår den ordinarie handläggande åklagaren i ärendet.

4.2.4 Genomförandet av panelförfarandet

Den handläggande åklagaren bör muntligen redovisa ärendet, den aktuella frågan och sina överväganden för samtliga paneldeltagare samtidigt. Därefter bör en gemensam diskussion följa där paneldeltagarna lämnar sina synpunkter och råd.

Den handläggande åklagaren får avgöra om det behövs en ordförande vid panelbehandlingen och vem det i så fall ska vara.

Om det inte bedöms helt obehövt, bör det finnas ett skriftligt material för paneldeltagarna att ta del av i förväg. Innehållet i och omfattning av ett sådant underlag får bestämmas av den handläggande åklagaren. Detsamma gäller huruvida det finns behov av ytterligare material under paneldiskussionen.

Hur förfarandet i panelen i övrigt närmare bör genomföras får bestämmas i det enskilda fallet. Om det behövs, kan ett uppföljande möte mellan den handläggande åklagaren och paneldeltagarna äga rum.

4.2.5 Frågor om dokumentation

Ett panelförfarande utgör endast en arbetsmetod och att metoden används innebär inte att någon ny sakuppgift tillförs det ärende där en viss fråga är föremål för panelbehandling. Det som kommer fram i panelen är dessutom endast synpunkter och råd, eftersom den handläggande åklagaren fortfarande är den som självständigt och ensam fattar beslut i den aktuella frågan. Vilka paneldeltagarna varit och vad de framfört saknar alltså självständig rättslig relevans. En dokumentation av det som beslutats om ett panelförfarande etc. skulle endast utgöra minnesanteckningar tillkomna för ärendets beredning, som inte expedieras och som därför inte utgör allmän handling enligt tryckfrihetsförordningen. Detta gäller förutsatt att dokumentationen inte tas om hand för arkivering, vilket det saknas anledning till.

Det bör därför inte dokumenteras att frågan om ett panelförfarande har väckts i ett visst ärende, att det har beslutats om att genomföra eller inte genomföra ett sådant förfarande, vilka som har utsetts till paneldeltagare, hur och när förfarandet har genomförts, hur diskussionen har gått i panelen och vilka synpunkter och råd som har lämnats där m.m.

4.2.6 Spridning av uppgifter om panelförfarandet

Uppgifter om att ett panelförfarande genomförts etc. bör inte spridas utanför den krets som deltagit i panelförfarandet, om inte den handläggande åklagaren anser att det är lämpligt. Uppgifter om hur diskussionen har gått och vilka synpunkter och råd som har lämnats bör aldrig spridas. Undan-

tagsvis kan det vara rimligt att den handläggande åklagaren kan berätta t.ex. för en utredande polis att ett panelförfarande har använts.

För det fall en försvarare eller en domstol i ett enskilt fall frågar den handläggande åklagaren om det har förekommit ett panelförfarande, vilka som deltagit i detta, vad som sagts från panelens sida m.m. kan åklagaren nöja sig med att svara på om ett panelförfarande har ägt rum eller inte. Någon insynsrätt i övrigt finns inte, eftersom ett panelförfarande inte innebär att några nya sakuppgifter som är hänförliga till ärendet hämtats in. Diskussionen är bara rådgivande och en del i åklagarens beredning av sitt ärende inför ett kommande ställningstagande.

Om försvaret åberopar en paneldeltagare som vittne i ett mål, bör en sådan begäran hanteras på samma sätt som om försvaret åberopar en kammarchef eller en annan åklagare som tillfrågats informellt om en rättslig fråga i ett ärende. Det bör klargöras vilket bevisstema som görs gällande och om detta inte är relevant, vilket det normalt inte torde vara, kan åklagaren yrka att bevisningen avvisas av domstolen.

Eftersom den handläggande åklagaren självständigt beslutar hur de synpunkter som övriga paneldeltagare lämnar ska hanteras och handläggande åklagare inte har någon skyldighet att följa övriga paneldeltagares uppfattningar, skulle situationen kunna uppstå att en åklagare, mot övriga paneldeltagares inrådan, t.ex. beslutar att väcka ett åtal och att detta åtal sedermera ogillas av domstolen. Det är oklart vilken betydelse panelförfarandet skulle kunna få i denna situation om en tilltalad väcker enskilt åtal eller en s.k. rekonventionstalan enligt 47 kap. 1 § 2 stycket rättegångsbalken mot den handläggande åklagaren för obefogat åtal och åberopar paneldeltagarna som vittnen, men utgångspunkten bör vara att denna situation ska hanteras på precis samma sätt som eventuella frågor om panelförfarandet i målet mot den tilltalade.

ÅKLAGARMYNDIGHETEN